

DEĞERLİ, Ayşe (2019, Nisan), “Fatih Devri Vezirlerinden Faik Paşa’nın Vakfiyesi”, *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S II : 1-12.
Makale Geliş Tarihi: 29/01/2019
Makale Kabul Tarihi: 31/01/2019

FATİH DEVRİ VEZİRLERİNDEN FAİK PAŞA’NIN VAKFİYESİ

Ayşe DEĞERLİ*

Öz

Fatih Sultan Mehmed devri sonlarında vezir olup nüfuz kazanan Faik Paşa’ya 1478’de geniş haslar verilmiştir. Serez’de dalyanları, Selanik’te mülk ve haslarından başka Selanik çevresinde köyleri olan Paşa, buralardan elde edilecek gelirleri Narda’da inşa ettirdiği bir cami, imaret, medrese ve darüttalime vakfetmiştir. Bu çalışmada Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi’nde bulunan Faik Paşa’ya ait 1493 tarihli vakfiye incelenecektir.

Anahtar Terimler: Faik Paşa, Osmanlı, Yunanistan, Epir, Narda, vakfiye.

THE WAQFIYA OF FAIK PASHA, ONE OF THE FATİH PERIOD’S VIZIERS

Abstract

Fatih Sultan Mehmed was given wide estates in 1478 to Faik Pasha who became a vizier and gain influence toward the end of Fatih period. Having properties in Serez and Thessaloniki, Pasha built a mosque, imaret, madrasah and school in Narda by donating the proceeds from these places. In this study, the *waqfiya* dated 1493 will be examined.

Keywords: Faik Pasha, Ottoman, Greece, Epirus, Arta, waqfiya.

Giriş

Narda, Yunanistan’ın batısında Epir Bölgesi’nde Arta Körfezi’nin kuzeyindeki delta düzlüğüyle dağlık alanın sınırında yer alan bir şehirdir. Antik adı Ambrakia olup M.Ö. VII. yüzyılda kurulmuştur. Rumeli Beylerbeyi Sinan Paşa 1429’da Yanya’yı fethedince Epir Despotu Karl, vasal olarak tayin edilmiş; 1449’da da Arta Osmanlı hâkimiyetine girmiş ve ismi Narda olarak değiştirilmiştir (Bostan, 2006: 385). Evliya Çelebi,

* Doç. Dr., İzmir Demokrasi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü,
ayse.degerli@idu.edu.tr, ORCID, 0000-0001-9035-6745

narlarının çokluğu ve ünü sebebiyle bu adın verildiğini ileri sürer (Evliya Çelebi, 2011: 643)¹. Ancak Arta'nın Türkçeleştirilmesi için Narda dendiği anlaşılmaktadır.

Narda, özellikle gemilerin barınmasına müsait körfeziyle Osmanlı döneminde önem arz eden bir şehirdir. 1564 tahririne göre 39 Hristiyan ve beş Yahudi mahallesi olan Narda'da 32 çiftliğin sahipleri ise Müslüman'dır (BOA, TT. d., 350: 8-27). Şehirde cami, mescit gibi İslami eserler olmasına rağmen kayıtlarda Müslüman mahallesinin yer almaması bu kimselerin vakıf reayası olabileceğini düşündürmektedir. Nitekim 1585 tarihli defterde Faik Paşa İmaretinde oturanlar Faik Paşa Mahallesi sâkini olarak geçmektedir (BOA, TT. d., 586: 335). XVI. yüzyıl boyunca Müslüman nüfus tedricen artmıştır. Evliya Çelebi'nin bildirdiğine göre 1600'lerin ortalarında 2000 hanelik Narda'da üç Müslüman, dört Yahudi ve on Hristiyan mahallesi vardır (Evliya Çelebi, 2011: 644). 1848 tarihli nüfus yoklama defterine göre ise Narda'da 197 Müslüman hanesi olup bunlar beş mahallede toplanmıştır (BOA, ML.CRD.d., 1226). Bu durum, Narda'da Müslüman nüfusun düzenli olarak arttığını göstermektedir.

Önceleri Yanya sınırları içinde bir kaza merkezi olan Narda, 1668'de Paşa Sancağı'na bağlanmış; 1800'lerin ortalarında tekrar Yanya'ya bağlı bir sancak merkezi, 1865'te ise Preveze Sancağı'na bağlı bir müdürlük haline getirilmiştir. 1878 tarihli Berlin Antlaşması ile Narda'nın Yunanistan'a bırakılması kararlaştırılmış; Osmanlı Devleti, bu antlaşma gereğince 06 Temmuz 1881'de şehri fiilen terk etmiştir (Bostan, 2006: 386).

Narda, yaklaşık dört buçuk asır Osmanlı idaresinde kalmış olup burada pek çok İslami eser inşa edilmiştir. Arşiv kayıtları doğrultusunda kentte Sultan II. Mehmed (1444-1446, 1451-1481), Kılıç Bey, Şeyh Urbani, Köseç Mehmed Paşa, Süleyman Ağa, Dizdar Mustafa Ağa, Kasabbaşı Mehmed Ağa, Ümmühani Hatun ve Ayşe Hanım vakıfları

¹ Evliya Çelebi, Arta'da bir narın bir kıyye ağırlığında geldiğini; dağı taşı baştanbaşa nar olup bir benzerinin ancak Acem diyarında ve Kara Feriye'de görülebileceğini yazmıştır.

tespit edilebilmektedir. II. Mehmed ve II. Bayezit dönemi (1481-1512) devlet adamlarından olan Faik Paşa'nın vakfı bunlardan bir diğeridir.

Aşağıda Faik Paşa'nın hayatı kısaca verildikten sonra şu anda cami ve türbe dışındaki üniteleri mevcut olmayan Narda'daki külliyesinin vakfiyesi incelenecektir.

1) Vâkıf Faik Paşa

Osmanlı Devleti'nde vezirlerin hayır eserleri yaptırıp bunlar için vakıflar kurmaları gelenektir. Âşıkpaşazâde, XV. yüzyılın vezirlerinin adlarını ve yaptırdıkları hayır eserlerinin listesini verirken Faik Paşa'nın da bir vakıf yapma kararında olduğunu yazmaktadır (1332:191). II. Mehmed döneminin önemli fakat o nispette az tanınan vezirlerinden olan Faik Paşa'nın bu padişahın son yıllarında oldukça nüfuz kazandığı ve kendisine Ramazan 883/Aralık 1478'de geniş haslar verildiği anlaşılmaktadır (Eyice, 1955: 213). Narda ve çevresinde hayır eserleri bırakmış olması ile şehirde bir sarayının bulunması Faik Paşa'nın aslen Nardalı olduğunu düşündürmektedir. Nitekim türbesi de Narda'da inşa ettirdiği caminin yanındadır. Mezar taşında yazdığına göre 905/1499-1500'de vefat etmiştir. Mustafa, Ahmed ve Mehmed adıyla bilinen üç oğlu vardır (Eyice, 1995: 102).

Osmanlı tahrirleri, Faik Paşa'nın Vonitsa çevresindeki ve Ayamavra'daki boş toprakları ıslah ederek mülk edindiğini; buraların daha sonra oğulları ile torunu Süleyman Çelebi'ye intikal ettiğini bildirir. Faik Paşa'nın adı, verimli Aksu deltasında pirinç üretiminin başlatılması vesilesiyle de geçmektedir (Kiel, 2001: 500).

Selanik, Narda, Karlı-ili ve Yenicevardar'da vakıfları bulunan Faik Paşa'nın hayatı hakkında bilinenler şimdilik bunlarla sınırlıdır.

2) Narda'da Faik Paşa Külliyesi ve Vakfı

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan 623 numaralı defterin 100-102 sayfalarında 115 hüküm numarasıyla kayıtlı olan Arapça vakfiye sureti Faik Paşa'nın Narda'daki cami ve imaretinin vakıfları için Cemaziyelevvel 898/Şubat-Mart 1493'te tanzim edilmiştir. Vakfiyenin ilk sayfasında başındaki onay dışında 52, ikinci sayfasında

56, son sayfasında 21 satırdan oluşan bir metin bulunmaktadır. Rumeli Kazaskeri Mustafa Efendi tarafından tasdik edilen ve sureti Narda Kadısı Ahmed Efendi tarafından onaylanan vakfiyede Paşa'nın adı "*Fâik*" olarak geçer. Narda'da kasaba merkezinin biraz dışında, kalenin alt kısmından akan nehrin batı tarafına düşen mahalde bir cami, onun yanında bir medrese, bir imaret, yetim ve yoksul çocuklar için de bir darüttalim inşa ettirmiştir. Kefalonya Kalesi'nde de bir cami ile beytütalim bina ettirdiği yine bu vakfiyeden anlaşılmaktadır.

İslam'ın ihtiyaç sahibi kimselere sadaka ve yardımı tavsiye eden ayetleri vakıf kurumunun temelini oluştursa da aile mülklerinin hiç olmazsa bir kısmının müsadereye korunması amacı da güdülmüştür. Nitekim Faik Paşa Vakfı, zürri ve mürettep olup tevliyet ciheti hayatta olduğu müddetçe Paşa'ya aittir. Vakıf hâsılâtının onda biri mütevelliyeye ayrılmıştır. Paşa'nın ölümünden sonraysa tevliyet evladına, sonra evlad-ı evladına "*batnen ba'de batnin neslen ba'de neslin*" intikal edecektir. Böylece soyundan gelenler için daimî bir istihdam ve gelir kaynağı oluşturulmuştur. Neslinin kesilmesi durumunda Narda ahalisinden yetkin bir kimse müteveli olabilecektir.

O dönemde Osmanlı hanedanı üyeleri tarafından taşrada camiler neredeyse hiç inşa edilmediyse de devrin önde gelen devlet adamları ve yerel aristokratlar bu boşluğu doldurmaya çalışmıştır. Kapsamlı dinî yapıların inşasını ve kamu hizmetlerini üstlenerek ilgili şehir alanlarına damgalarını vurmuşlardır. Faik Paşa da inşa ettirdiği külliye ve vakfettiği gelir kaynakları ile bir yerleşim biriminin kurulmasını sağlamıştır. Arachthos nehrinin kuzeybatısındaki mahal, külliyeden dolayı sonraki yüzyıllarda İmaret Köyü olarak isimlendirilmiştir. Günümüzde adı Marathovouni olup Arta'nın merkez semtlerinden biridir.

Bazı kaynaklar 142 m uzunluğundaki Narda/Arta Köprüsü'nün de Faik Paşa Külliyesi'nin parçası olduğunu yazmıştır. Evliya Çelebi "*on üç gözlü Fâik Paşa Köprüsü*"nden geçtiğini bildirir. 1897-1898 Türk-Yunan savaşı sırasında Narda ve çevresinin bir haritasını düzenleyen Binbaşı Halil İbrahim Efendi bu kasaba ile köprünün ve İmaret köyünün yerlerini işaret ederek şu kısa açıklamayı kaydetmiştir: "*Narda Köprüsü Yanya*

vilâyetinin güney bölümü ile Batı Yunanistan arasında başlıca bağlantıyı sağlar. Köprü, Fâtiḥ Sultan Mehmed Han vezirlerinden Narda fâtihi Gazi Faik Paşa tarafından tesis ve inşa edilmiştir.” Orlandos ise köprünün bir Türk eseri olduğunu yazmaktan kaçınarak bunun esasının Roma devrine ait olduğunu ve üzerinde “*Türk devri izleri*” görüldüğünü söyler. Yine Orlandos tarafından nakledilen ve köprüyü XVII. yüzyıl başlarında Gianni Thiakogianni adlı birinin Cezayir korsanlarından alınan zeytinyağı küplerinde tesadüfen bulunan altınlarla yaptırdığı yolundaki uydurma bir söylenti de vardır (Eyice, 1991: 413-414).

Faik Paşa'nın 1493 tarihli vakfiyesinde köprüden bahis yoktur. Arta Köprüsü'nün temellerinde Roma kalıntıları olsa da zamanla harap hale gelip Faik Paşa tarafından 1493 sonrasında tamir ve yeniden inşa ettirildiği düşünülebilir.

3) Vakfiye Bağlamında Ekonomik Bir Pazar ve İstihdam Alanı Olarak Vakıf

Faik Paşa, Narda'daki külliyesi için Selanik ve Vardar'da kendi mülkü olan beş köy; Narda'da beş değirmen, Nakaric Mahallesi'nde bir hamam, kale hendeğinin batısında Suk-ı Mübayaat'ta 14 dükkân; 50 büyükbaş hayvan; Karlı-ili'nde dokuz dalyan; Surovigli köyünde² su kanalları üzerinde bulunan dört değirmen ile köyde padişah izniyle pirinç ziraatı yapılan tarım arazilerinin tamamını vakfetmiştir.

Külliye'nin inşa edildiği İmaret köyü, Evliya Çelebi'nin bildirdiğine göre XVII. yüzyılda 40 haneli ve bağlı bahçeli bir Müslüman yerleşimdir. Köydeki han da dahil olmak üzere eserlerin hepsi Faik Paşa binası olup kiremitlidir. İmarette sabah ve akşam yemek çıkmaktadır (Evliya Çelebi, 2011: 643).

Faik Paşa Külliyesi'nin devamı için vakfedilen yerlerin seçiminde gösterilen topoğrafik hassasiyet, vakfın dinî bir durum olması yanında ciddi bir ekonomik pazar ve istihdam alanı oluşturduğunu da göstermektedir. Surovigli köyü bu anlamda dikkat çekicidir. Osmanlılar zamanında, kabuğu ayıklanmamış hali çeltik,

² Surovigli, günümüzde Batı Yunanistan'da Stratos adıyla bilinen yerleşim yeridir.

kabuğu soyulmuş beyaz tanesi pirinç adlarıyla anılan bitkinin ziraatına büyük önem verilerek devlet tarafından teşvik edilmiştir. Mukataa yoluyla kiraya verilerek veya ortakçılık statüsü ile işletilen bu ziraat alanları, babadan oğula intikal eden ve çeltikçilik denilen daimî bir statüye yol açmıştır (Emecen, 1993: 265). Faik Paşa, Surovigli köyünde pirinç ziraatının başlamasını ve bu kapsamda çeltikçi reaya için daimî bir gelir kaynağının oluşumunu sağlamıştır.

Karlı-ili, Patras körfezinin kuzeyi ile Arta körfezinin güneyi arasında bulunan tarihî bölge olup Osmanlı zamanında halkın geçim kaynaklarından biri de balıkçılıktı. Faik Paşa, Karlı-ilindeki dokuz dalyanın gelirini de vakfetmişti ki 1521 yılında buradan hazineye 260.124 akçe gelir kaydedildiği (BOA, TT. d. 367) dikkate alınırsa Paşa'nın oldukça büyük bir serveti külliye için vakfettiği söylenebilir.

Osmanlı döneminde değirmenler, Ege kıyılarının ayırt edici özelliklerindedir. Suyolları/nehir yataklarıyla paralellik gösteren bu işletmeler, yerel tüketime işaret eder. Çünkü ihraç edilecek tahıl, öğütülmeden muhafaza edilmiştir. Narda'daki vakıf değirmenleri de yerel düzeyde değerlendirmek uygun görünmektedir.

Narda merkezindeki çarşıda 14 dükkânın geliri de bu vakfın mevkufatı arasındadır. Faik Paşa tarım, hayvancılık, balıkçılık ve ticaret gibi farklı sektörlerle bağlantılı gelirleri vakfederek yukarıda da belirtildiği gibi, sadece külliye için ayakta tutmamış; onun etrafında bir yeni köy yerleşiminin doğmasını ve devamını da sağlamıştır. İnşa ettirdiği külliye ve ona bağlı vakıfla hem ekonomik bir pazar yaratmış hem de boş toprağı islah edip yerleşime açmıştır.

Faik Paşa Vakfı'nın üçüncü boyutu ise istihdamdır. Kırsal alanda çiftlik ve değirmenlerde; şehir merkezinde ise hamam ve dükkân gibi çeşitli işletmeler ile külliye binalarında çalışan yüzlerce insanın aldığı ücret vakfın gider kalemini oluşturmaktadır. Binaların bakım ve onarımı ile imaret mutfağının masrafları da giderler arasındadır. Vakfiyede verilen bilgiye göre Faik Paşa Camii'nde bir

imam, bir hatip, iki müezzin, bir ferraş, on cüzhan; medresede bir müderris, mektepte bir muallim ve halife; imarette bir şeyh ile yardımcısı, aşçı, hizmetli ve bulaşıkçı görevlendirilmiştir. Ayrıca müteveli, nazır ve cabi de tayin edilmiştir. Bu görevlilerin ücretleri ile imaret mutfağının masrafları da dâhil olmak üzere vakıftan günlük 145 dirhem³ ayrılmıştır (Tablo-1).

Sonuç

Devlet yönetiminin üst kademelerinde olan kişiler, yaptırdıkları hayır kurumları ile toplumun ihtiyaçlarını giderirken aynı zamanda halkın devletle olan bağlarının gelişmesine veya aidiyet duygusunun kazanılmasına da vesile olmuşlardır. Bu anlayışa sahip devlet adamlarından biri de Faik Paşa'dır. 1493'te Arta'da inşa ettirdiği ve medrese, mektep, cami ile imarettten oluşan külliyesi Batı Yunanistan'daki en önemli Osmanlı mimari eserlerindedir. Arachthos nehrinin batısı, külliye dolayısı sonraki yüzyıllarda İmaret Köyü olarak isimlendirilmiştir. Günümüzde adı Marathovouni olup Arta'nın merkez semtlerinden biridir.

Arta idaresinin 1449'da Osmanlılara geçmesinden kısa bir süre sonra bu vakfiyenin düzenlenmesi, toprakların el değiştirmesinden itibaren sosyal ve dinî kurumlar vasıtasıyla Osmanlı Devleti hâkimiyetinin bu coğrafyada kaim kılınması açısından önemli bir adımdır.

Faik Paşa, inşa ettirdiği külliye ve onun devamlılığı için vakfettiği gelir kaynakları vasıtasıyla bölgede yeni bir yerleşim yerinin doğmasını sağlamıştır. Tarım arazileri, değirmenler ve şehir

³ Vakfiyede ücretler "dirhem" olarak tayin edilmiştir. Oysa dirhem, Anadolu Selçukluları'nda altın para birimidir. II. Bayezid zamanında Osmanlı anaparası tartışmasız akçedir. Para birimi olarak dirhem adında sikke darp etmeyen Osmanlılar, gerektiğinde, özellikle şer'î hüccetlerde ve bunların Arapça yazılması halinde gümüş ve altın para anlamında dirhemi kullanmışlardır (Sahillioğlu, 1994: 371). Vakfiyede akçe yerine dirhem ölçü olarak alınması, muhtemelen bu usulün devam ettirilmesinden ileri gelmiştir. Bu durumda dirhem tabirinin akçe yerine kullanıldığı düşünülebilir.

merkezindeki işletmeler hem ekonomik bir pazar hem de istihdam alanı yaratmıştır.

Vakfiyede vakfın gelirleri ile hizmet ve personel ücretleri için ayrılan bütçe net bir şekilde belirtilmiştir. Faik Paşa'nın eğitime verdiği önem, medrese ve mektep inşa ettirmesinden; diğer personele kıyasla müderrise daha fazla ücret tahsisinden anlaşılmaktadır.

Diğer pek çok yerde olduğu gibi Narda'nın Yunan hükümetine tesliminden sonra hızlı bir tahrip başlatılarak buradaki Türk eserlerinin imhasına girişilmiştir. Semavi Eyice 1953'te caminin çok harap durumda olduğunu ve son cemaat yerinin tamamen yıkıldığını görmüştür. Daha sonra bir restorasyon geçiren ve İmaretten bozma Merati adını taşıyan köyün sağ tarafındaki ağaçlar arasında duran Faik Paşa Camii ile Arta Köprüsü, Faik Paşa'nın günümüze ulaşabilen yapılarıdır.

Kaynakça

a) Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), TT. d., no. 350, s. 8-27; TT. d., no. 367; no. 586, s. 335.

BOA, ML. CRD. d., no. 1226.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGM. A.), Defter no. 623, s. 100-102, h. 115.

b) Diğer Kaynaklar

Âşıkpaşazâde (1332). *Tevârih-i Âl-i Osman*. (haz. Âlî Bey). İstanbul: Matbaa-ı Âmire.

Bostan, İdris (2006). "Narda". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (DİA)*. XXXII, İstanbul: 385-387.

Emecen, Feridun (1993). "Çeltik", *DİA*, VIII., İstanbul: 265-266.

Evliya Çelebi (2011). *Seyahatnâme*. VIII. (haz. S. A. Kahraman). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Eyice, Semavi (1955). "Yunanistan'da Türk Mimari Eserleri". *Türkiyat Mecmuası*, XII, s. 205-230.

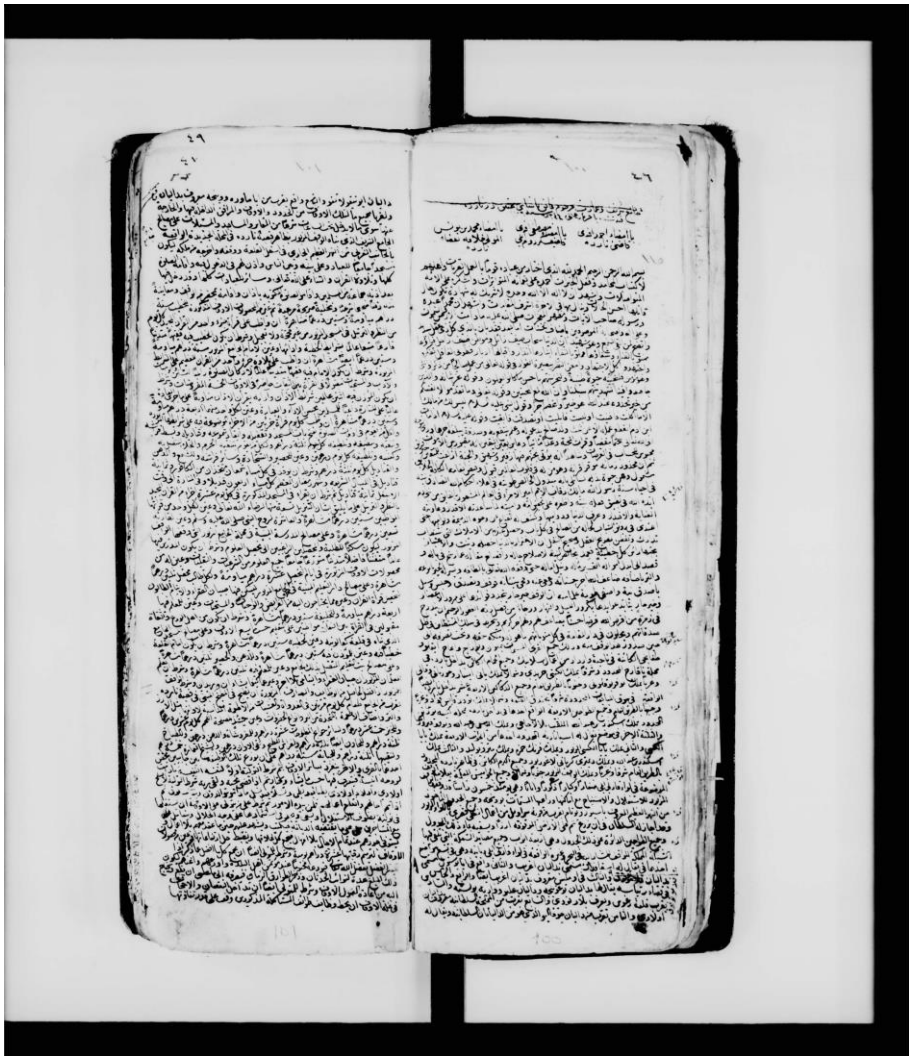
Eyice, Semavi (1991). "Arta Köprüsü". *DİA*. III. İstanbul: 413-414.

- Eyice, Semavi, (1995). “Fâik Paşa Camii”, *DİA*, XII., İstanbul: 102-103.
- Kiel, Machiel (2001). “Karlı-ili”. *DİA*. XXIV. İstanbul: 499-502.
- Orlandos, Anastasios K. (1936). *Archive of Byzantine Monuments of Greece*.
Atina: Estia Publisher.
- Sahillioğlu, Halil (1994). “Dirhem”. *DİA*. IX. İstanbul: 368-371.

Ekler

Tablo 1. Vakfiyeye Göre Faik Paşa Vakfı Gelirlerinin Dağılımı		
Görevli/Gider	Ücreti	Görev tanımı
Hatip	günlük 6 dirhem	Kur’ân’dan her gün bir cüz okumak.
İmam	günlük 6 dirhem	Kur’ân’dan her gün bir cüz okumak.
İki müezzîn	günde 2’şer dirhem	Günde ikişer cüz ve beş vakit ezan okumak.
Ferraş	günlük 2 dirhem	Camiyi açıp çıra ve kandillerini yakmak, halılarını sermek, gerekli temizliği yapmak ve vakti geldiğinde cami kapısını kilitlemek.
9 cüzhan	günlük 2’şer dirhem	Her biri her gün bir cüz okuyacak.
Baş cüzhan	günlük 3 dirhem	Her gün bir cüz okumak.
Müderris	günlük 10 dirhem	Şer’î ve nakli bilimlerde ders vermek
Öğrenci	günlük 1 dirhem	
Muallim	günlük 4 dirhem	yetim ve yoksul çocuklardan oluşan öğrencilerine Kur’an ve ilmihal öğretmek
Halife	günlük 2 dirhem	Darüttalimdeki muallime yardım etmek
Şeyhü'l-îmare	günlük 5 dirhem	İmarette sabah ve akşam günde iki öğün yemek çıkartılması ve idareden sorumlu.
Yardımcı	günlük 3 dirhem	İmarette şeyhe yardım etmek
Aşçı	günlük 3 dirhem	
İmaret hizmetlisi	günlük 3 dirhem	
İmaret bulaşıkçısı	günlük 3 dirhem	
İmaret mutfağının	günlük 20 dirhem	

et ihtiyacı		
İmaret mutfağının ekmek ihtiyacı	günlük 15 dirhem	
İmaret mutfağının diğer yiyecek ihtiyaçları	günlük 10 dirhem	
İmaret için halı, sofra bezi ve kandil yağı	günlük 2 dirhem	
Caminin halı, seccade, mum, kandil, yağ gibi masrafları	günlük 3 dirhem	
İki cabi	günlük 6'şar dirhem	
Nazır	günlük 10 dirhem	
Mütevelli	Vakıf hasılatının onda biri	

٤٧

قلة وكثرة ويزرع الحاصل على قدر حصصهم ومجازاتهم بما هم القدرية حسب شرط الوفاق
 وتشرط ان يكون ايضا اصلا اولاده والاولاد اولاده بطنا ابيهم ونسب ابيهم
 ناظرا في محمولات الاوقاف ومصارفها وكافة احوالها وحوال المنوفى وسائر
 اهل الوطائف ككلها يوفى خدماتهم ولا يمهلون في وظائفهم وفي احوال المطبخات
 والماكولات وعين الناظر عليهم في محمولات الاوقاف كل يوم عشرة دراهم وتشرط ان يكون
 عز لاهل الوطائف ونصهم في يد المنوفى والناظر فاتفقا فيما يقولون ويخبرون اذا كانت
 معطية في ذلك وتشرط ان يكون كل من نصب قاضيا في بلدة نازرة ناظرا وعين له من
 محمولات الاوقاف ثلثة دراهم بوسنة وقد اخرج الوفاق جميع ما ذكره الاوقاف من يد قاضي
 حاله عن مواضع التسليم وجعل هذه الصدقات لحاج الحرمين للحاج قاسم محمد اسد وسلمها اليه
 محصيا سرعا فتسلمها هو سلمها صرعا عما ثم اراد الوفاق المشاء الله استرد الاوقاف المروية من ذلك
 النور مدعى الرجوع عن الوفاق لطرف الحاجة متمسكا في ذلك بعد من الزوم على راي الامام الاعظم
 الكوفي عليه السلام في قوله تعالى في ذلك من الزوم على راي الامام الاعظم الكوفي عليه السلام
 والشيء الكامل للامام احمد الوفاق يعقوب في النجم والامام محمد بن النسيان في احوالها وناظرها
 حتى تمامها ورافعا الي الحاكم الموقر في الكتاب وقد امد له صور الصور كذا هو يدوم ذلك الوفاق حتى على
 راي من راد من العلماء المحققين وطلائع المهديين رضوان الله عليهم اجمعين كذا في احوالها لادومه
 في الحكم بالاقوال على احوالهم وصدورهم في جميع تلك الاوقاف وفيها جميع شروط وشرط صرعا
 وقد تم مقصودنا لادامه على بعض النعم وترعى كاهم فكروا بعض وادومه حكما قطعيا وانما هو مؤدرا محذرا
 تحت لائلك اصوله بوجه من حساب الملكات ولا يحل لاهد من نوسن كنه ورسوله والهول ان يبدله
 او يسنده او ينقصه او يبطله او يغير شرطه او يحوله من جهة شئ منها فقد ركب المحرم والمنعوب التي تم وتكون
 واهل الوفاق على الحكيم قد وقع الخروا والشهوا على ما فيها في اوسط اولي الجاردين مستغنا وتبعن
 وتجان ما

Belge 1. Faik Paşa Vakfiyesi.